

Från: Anita Mikkonen
Skickat: den 7 oktober 2024 11:44
Till: Jennifer Berglund
Ämne: Förslag till yttrande remiss Nätt och jämnt SOU 2024:50
Bifogade filer: Tjänsteutlåtande Nätt och jämt.docx

Hej Jennifer,

Kommunstyrelsen uppdrog till ekonomichefen att ta fram ett förslag till yttrande som kan presenteras för kommunstyrelsen den 22 oktober 2024 angående Remiss gällande "Nätt och jämnt" - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn SOU 2024:50

Yttrandet bifogas

Med vänlig hälsning/Best regards

ANITA MIKKONEN
Ekonomichef
Kommunstyrelseförvaltningen
Telefon: 0225-340 11

www.hedemora.se | www.facebook.com/hedemorakommun

Hökargatan 6, 776 30 Hedemora | Växel: 0225-340 00

Anita Mikkonen, 0225-340 11
anita.mikkonen@hedemora.se

Datum
2024-10-02

"[Skriv dnr här]"

"[Skriv mottagare här]"

Remiss gällande ”Nätt och jämnt - likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)”

Sammanfattning

En parlamentarisk utredning har sett över samtliga delar av utjämningsystemet för kommuner och regioner, inklusive LSS-utjämnningen för kommuner. Betänkandet innehåller förslag på förändringar i inkomstutjämnningen, kostnadsutjämnningen, LSS-utjämnningen samt strukturbidraget. Betänkandet är nu ute på remiss i Sveriges samtliga kommuner. Svar på remiss ska lämnas till finansdepartementet senast 8 november 2024.

Ärendebeskrivning

Finansdepartementet har översänt remiss ”Nätt och jämnt – likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)”. Underlaget är framtaget som ett betänkande av Utjämningskommittén (*benämns kommittén nedan*). Hedemora Kommun har möjlighet att lämna ett remissvar på betänkandet. Remissvaret ska vara Finansdepartementet tillhanda senast 8 november. Nedan redovisas en sammanfattning av kommitténs förslag. Efter detta avsnitt redovisas begreppsförklaringar och ekonomiska konsekvenserna av förslaget. Slutligen redovisas ett förslag till remissvar.

Sammanfattning av kommitténs förslag

Kommitténs uppdrag har varit att se över och vid behov föreslå en uppdatering av de variabler som ingår i utjämningsystemet. När det gäller inkomstutjämnningen föreslår kommittén en uppdatering av skattesatsen till 2022 års nivå samt en ökad garantinivå från 115% till 116%. När det gäller kostnadsutjämnningen föreslås ett antal förändringar i utjämningsystemet i syfte att sätta större fokus på gles bebyggelsestruktur, socioekonomi och småskalighet.

Kommittén har gjort en genomlysning av LSS-utjämnningen. Man föreslår ett antal förändringar, bland annat att personalkostnadsindex ska tas bort. Kommittén har också sett över de riktade statsbidragen. Man har kommit fram till att 17 av dagens riktade statsbidrag skulle kunna göras om och överföras till det generella statsbidraget. 10 av dessa riktade statsbidrag avser kommunsektorn.

Begreppsförklaringar

Det kommunala utjämningsystemet består av följande fem delar; inkomstutjämnings, kostnadsutjämnings, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsposten. Utöver detta finns även en utjämnings för LSS-kostnader.

Inkomstutjämnings

Syftet med inkomstutjämnings är att utjämna för skillnader i skattekraften i en kommun. Skattekraften är det samlade underlaget för beskattningsbar inkomst dividerat med hela befolkningen. Om skattekraften överstiger 115 procent av riksgenomsnittet betalas en avgift. Om skattekraften understiger 115 procent erhålls ett bidrag. För att räkna ut skatteunderlaget används en länsvis skattesats som beslutats av riksdagen. Detta för att inte bidraget eller avgiften ska kunna påverkas av kommunen via skattesänkning eller skattechöjning.

Hedemora kommun erhåller idag ett bidrag från inkomstutjämnings. Bidraget är 15442 kr/inv, totalt 236,8 mkr för år 2024.

Kostnadsutjämnings

Syftet med kostnadsutjämnings är att utjämna för strukturella kostnadsskillnader i den obligatoriska verksamheten. En kommun ska kunna tillhandahålla likvärdig service för sina kommunmedborgare oberoende av förhållanden som är svåra för kommunen att påverka. Kostnadsutjämnings finansieras internt inom kommunsektorn, dvs en kommun får ett bidrag eller betalar en avgift till systemet.

För varje kommun och delmodell beräknas en standardkostnad – den kostnad kommunen skulle ha om de bedrev verksamhet med genomsnittlig effektivitet och ambitionsnivå. En viktig faktor som påverkar systemet är skillnader i åldersfördelningen.

Kostnadsutjämnings består idag av följande delmodeller;

- Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet,
- Förskoleklass och grundskola
- Gymnasieskola
- Kommunal vuxenskola
- Individ och familjeomsorg
- Äldreomsorg
- Infrastruktur och skydd
- Kollektivtrafik samt
- Verksamhetövergripande kostnader

Hedemora kommun erhåller idag ett bidrag från kostnadsutjämnings. Bidraget är 1661 kr/inv, totalt 25,5 mkr för år 2024.

Strukturbidrag

Strukturbidraget består av följande delar som tidigare fanns i kostnadsutjämnningen. Dessa flyttades över till strukturbidraget år 2005.

- Svag befolkningsutveckling
- Näringslivs- och sysselsättningsåtgärder: hög arbetslöshet 1998–2002
- Tidigare systemändringar

Hedemora Kommun erhåller idag inget strukturbidrag

Införandebidrag

Syftet är att mildra effekterna av 2020 års förändringar av kostnadsutjämnningen. Införandebidraget trappades av under åren 2021–2023 och upphörde helt från och med i år.

I kommitténs förslag till nytt utjämnningssystem finns ett förslag om ett nytt införandebidrag för att fasa ut förändringarna av det nya utjämnningssystemet. Det kommer att ta fyra år att göra denna utfasning.

Regleringsposten

Regleringsposten består av differensen mellan anslag för kommunalekonomisk utjämnning och kommunernas anspråk utifrån ovanstående delar.

Regleringsposten, som kan vara såväl positiv som negativ, fördelas lika till kommuner.

Hedemora Kommun erhåller idag 3 055 kr/inv, totalt 46,8 mkr för år 2024 via regleringsposten.

LSS-utjämnningen

Syftet med LSS-utjämnningen är att utjämna de stora kostnadsskillnaderna som finns för att bedriva kommunernas olika LSS-verksamheter.

För varje kommun beräknas även här en standardkostnad. Den kostnaden baseras på antalet LSS-insatser enligt Socialstyrelsens statistik, antalet assistansersättningsbeslut enligt Försäkringskassans statistik, riksgenomsnittliga kostnader enligt räkenskapssammandraget (RS) samt kommunens ersättning till Försäkringskassan enligt RS.

Kostnadsskillnader på grund av skillnader i behov av stöd beräknas med hjälp av ett personalkostnadsindex. Indexet mäter behovet av stöd hos de personer som får insatser enligt LSS. Beräkningen av indextalet baseras på uppgifter från RS

Hedemora Kommun erhåller idag ett bidrag på 672 kr/inv totalt 10,3 mkr för år 2024 till LSS-utjämnningen.

Ekonomiska konsekvenser av förslaget

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram en mall som visar ekonomisk konsekvens inklusive LSS-utjämningen.

SAMMANSTÄLLNING EXKLUSIVE INFÖRANDEBIDRAG, REGLERINGSPOST ENLIGT SOU 2024:50 Bilaga 4 Tabell 1

Hedemora			
Kommunalekonomisk utjämning 2024 kr/invånare	Hedemora	Hedemora	Differens
	Nytt förslag	Befintlig utjämning	
Inkomstutjämningsbidrag/avgift	16 069	15 442	627
Kostnadsutjämningsbidrag / avgift	4 157	1 661	2 496
Ersättning för eftersläpning	0	0	0
F.d. Strukturbidraget	0	0	0
därav svagt befolkningsunderlag	0	0	0
därav fasta införandebidrag (del 1)	0	0	0
Regleringspost	2 430	3 055	-625
Summa bidrag / avgift	22 656	20 158	2 498
Summa bidrag / avgift mnkr	347,5	309,1	38,3

LSS-utjämning 2024 kr/invånare			
Summa bidrag / avgift	-405	672	-1 076
Summa bidrag / avgift mnkr	-6,2	10,3	-16,5

Summa bidrag/avgift kr/invånare	22 252	20 830	1 422
Summa bidrag/avgift mnkr	341	319	21,8

Totalt förändring med förslag till nytt utjämningsystem

Hedemora kommun kommer under år 2024 erhålla 319,4 mkr i generella statsbidrag. Med det nya förslaget skulle Hedemora kommun ha erhållit 341,3 mkr, dvs en ökning med 21,8 mkr. Detta är exklusive införandebidrag som införs från år 1. Räknar man in införandebidraget skulle kommunen erhållit 343,0 mkr, dvs en ökning med 23,6 mkr.

Inkomstutjämningen

Med den nya förslaget skulle Hedemora kommun erhållit ett bidrag på totalt 246,4 mkr. Dvs en ökning med 9,6 mkr jämfört med nuvarande modell.

Kostnadsutjämningen

Med den nya modellen skulle Hedemora kommun erhålla 63,8 mkr i bidrag. Dvs en ökning med 38,3 mkr jämfört med nuvarande modell.

LSS-utjämningen

Med den nya förslaget skulle kommunen betala en avgift på totalt 6,2 mkr mot nuvarande bidrag på 10,3 mkr. Dvs en minskning av bidraget med 16,5 mkr jämfört med nuvarande modell.

Strukturbidraget

Med det nya förslaget skulle Hedemora kommun inte motta strukturbidrag, vilket kommunen inte heller gör idag, dvs +/- 0 jämfört med nuvarande modell.

Regleringspost

Med det nya förslaget skulle kommunen erhålla ett bidrag på totalt 37,3 mkr, dvs en minskning med 9,6 mkr jämfört med nuvarande modell.

Förslag remissvar

Hedemora kommun har tagit del av remissen ”Nätt och jämnt – likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)” och lämnar följande remissvar för nedanstående delområden.

De riktade statsbidragen

Kommittén föreslår skärpta beredningsrutiner inför tillskapandet av nya riktade statsbidrag. Ett exempel på detta är kommitténs förslag på ett antal kriterier som ska vara vägledande vid utformningen av nya statsbidrag. Hedemora Kommun stödjer de skärpta rutinerna. Hedemora Kommun välkomnar också förslaget att 10 riktade statsbidrag ska inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn. Detta kommer att innebära en minskad administration och en förenkling av kommunens budgetprocess.

Inkomstutjämnningen

Kommittén föreslår en uppdatering av den länsvisa skattesatsen från 2003 års nivå till 2022 års nivå samt en justering av skillnader i skatteväxlingar sedan 1991. Syftet med en sådan uppdatering är att få en så korrekt kompensationsgrad som möjligt. Kommittén föreslår också en justering av garantinivån till 116%. Hedemora kommun stödjer dessa förslag på förändringar gällande inkomstutjämnningen.

Kostnadsutjämnningen

Kommittén föreslår ett antal förändringar i utjämningsystemet i syfte att sätta större fokus på gles bebyggelsestruktur, socioekonomi och småskalighet. Den första förändringen är att dela upp delområdena verksamhetsövergripande kostnader samt infrastruktur och skydd efter verksamhetsområde. Detta för att göra systemet tydligare. Kommittén har också sett över och uppdaterat alla ingående komponenter i delmodellerna och vid behov justerat dessa. Hedemora kommun välkomnar de förändringar som föreslås.

LSS-utjämnningen

Kommittén föreslår att personalkostnadsindexet tas bort i beräkningen då indexet enbart visar på utfallet av personalkostnader och inte visar på det verkliga bemanningsbehovet. Hedemora kommun stödjer det förslaget, med tillägget att det finns allt fler personer med olika grader av autism och intellektuell funktionsnedsättning som behöver stöd av samhället för att klara sin livssituation. Därför borde även insatsen boendestöd för personer som omfattas av LSS-lagen räknas med i underlaget för LSS utjämningsystemet.

Strukturbidragen

Kommittén föreslår att nuvarande strukturbidrag för kommuner tas bort och ersätts av ett bidrag för svagt befolkningsunderlag och ett fast införandebidrag som begränsar förändringen av den del av strukturbidraget som inte avser svagt befolkningsunderlag. Hedemora kommun stöder detta förslag då det nuvarande strukturbidraget avser händelser som skedde på 90-talet.

Införandebidrag

Kommittén föreslår två olika införandebidrag: ett för det kommunala utjämningsystemet och ett för LSS-utjämnningen. Syftet med detta är att fasa ut förändringen av det nya utjämningsystemet för de kommuner som påverkas negativt. Hedemora Kommun stöder förslaget om införandebidrag.

Beslutsunderlag

Remiss av SOU 2024:50 Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn från Finansdepartementet den 11 juli 2024

Förslag till beslut

Förslag till remissvar godkännes och överlämnas till Finansdepartementet

Utdrag till

Finansdepartementet

Anita Mikkonen
Ekonomichef